

Қорғалжын ауданы бойынша 2024 – 2029 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын бекіту туралы

Ақмола облысы Қорғалжын аудандық мәслихатының 2024 жылғы 6 наурыздағы № 6/14 шешімі

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 365 - бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес және "Жергілікті атқарушы органдарға коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу бағдарламасын әзірлеу бойынша Әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы № 154-ө бұйрығының негізінде Қорғалжын аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Қорғалжын ауданы бойынша 2024 – 2029 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы осы шешімнің қосымшасына сәйкес бекітілсін.

2. Осы шешім алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қорғалжын аудандық мәслихатының төрағасы

Б.Рыспаев

Қорғалжын аудандық
мәслихатының
2024 жылғы 6 наурыздағы
№ 6/14 шешіміне
қосымша

ҚОРҒАЛЖЫН АУДАНЫ БОЙЫНША 2024-2029 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Мазмұны

Кіріспе

1. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

1.1. Коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын бағалау

1.2. Соңғы үш жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау

1.3. Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шараларды талдау

1.4. Соңғы үш жылдағы динамикаға бөлінген қаражаттың сипаттамасы мен талдауы

2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

2.1. Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері

2.2. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу жолдары

2.3. Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері

3. НЕГІЗГІ БАҒЫТТАР, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ

4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

5. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Кіріспе

Әкімшілік-аумақтық бөлініс

Қорғалжын ауданы Елордамыз Астана қаласынан 120 шақырым жерінде орналасқан, солтүстігінде — Егіндікөл ауданымен шектеседі.

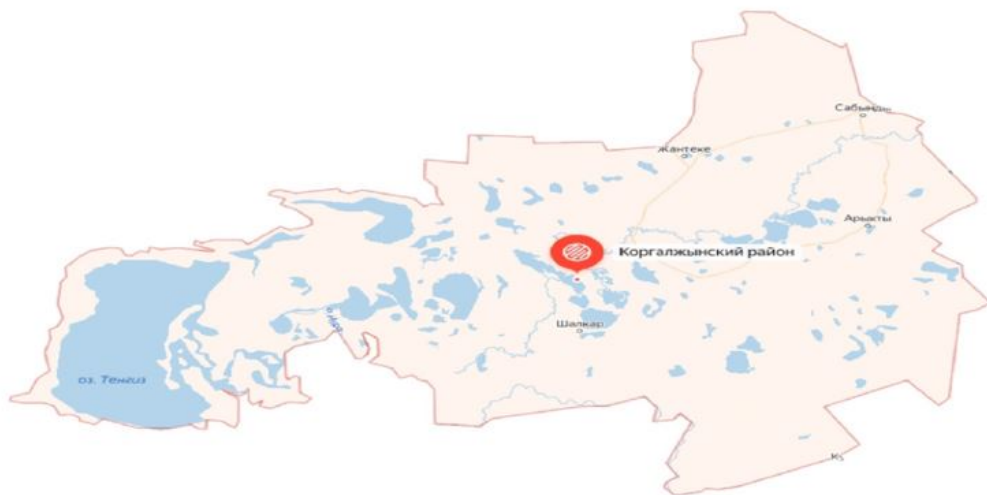
Климаты күрт континенталды және өте құрғақ. Жаз қысқа, жылы +440С жетеді, қыс ұзақ, аязды, қатты жел мен боранмен -400С түседі. Атмосфералық жауын — шашынның орташа жылдық мөлшері 265 мм. Желдің жылдамдығы-5,3 м/сек, ауа температурасы +2,3-тен 6,2 градусқа дейін, ылғалдылығы 70% құрайды. Көктем аязмен сипатталады, жазғы температура ылғалдың булануын тудырады, демек, дәнді дақылдардың өнімділігіне айтарлықтай әсер ететін топырақтың кебуі. Аудан аумағының жазық рельефі және ормандардың болмауы желдің белсенділігіне ықпал етеді.

Қорғалжын ауданы әкімшілік-аумақтық бірлік ретінде оның құрамына 8 ауылдық округ және 18 ауыл кіреді.

2023 жылғы 1 тамыз жағдай бойынша халық саны 9 731 адам.

Ерлер	5 311	Мектеп оқушылары	1 630
Әйелдер	4 420	Зейнеткерлер	720
16 жасқа дейінгі балалар	1 720	Мүгедектер	211
6 жасқа дейінгі балалар	1 211	ҰОС ардагерлері	0
Жұмыс істейтін халық	5 840	ҰОС мүгедектері	0
Өзін өзі қамтығандар	1 310	Интернационалист ардагерлері	8
жалдамалылар	620	Қуғын сүргінге ұшырағандар	3
студенттер	480		

Қорғалжын ауданының картасы



Негізгі нормативтік-құқықтық құжаттар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі, Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 01 қыркүйектегі № 347 бұйрығымен бекітілген Коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормаларын есептеудің үлгілік қағидалары, экология министрінің бұйрығымен бекітілген қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сұрыптауға және көмуге халық үшін тарифті есептеу әдістемесі болып табылады, Қазақстан Республикасының геологиясы және табиғи ресурстары жөніндегі 2021 жылғы 14 қыркүйектегі № 377 бұйрығымен бекітілген.

2024-2029 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламасын әзірлеу Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің 365-бабы 3 тармағының 1) тармақшасына сәйкес әзірленді, аудандардың, аудандық және облыстықмаңызыбар қалалардың жергілікті атқарушыоргандары коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаларды әзірлеуді ұйымдастырады. Қалдықтарды басқару бағдарламасы қалдықтарды басқарудың негізгі стратегиялық құжатына айналады.

Қалдықтарды басқару бағдарламасы экологиялық рұқсаттың ажырамас бөлігі болып табылады.

Осы коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы 2024-2029 жылдарға әзірленеді және түзілетін коммуналдық қалдықтардың көлемі мен құрамы, оларды Жинақтау, жинау, тасымалдау, залалсыздандыру, қалпына келтіру және жою тәсілдері туралы мәліметтерді, сондай-ақ қалдықтардың түзілуін қысқарту, оларды қайта пайдалану, қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесін ұлғайту жөніндегі ұсынылатын шаралардың сипаттамасын қамтиды.

1. КӘСПОРЫНДА КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

1.1. Коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жағдайын бағалау.

1. Қорғалжын ауданының аумағында 18 ауыл және 8 ауылдық округ бар, онда ҚТҚ полигондарына 13 жер телімі берілген.

2. 2022 жылы Қорғалжын іргелес аумағында ҚТҚ – 15,0 га сұрыптау пунктінің құрылысына жер учаскесі бөлінді, бүгінгі күні зерттеу орталығы әзірленуде ТЭН (техникалық-экономикалық негіздеме). Қалдықтарды жинау мен шығаруды Қорғалжын ауданының "Сәулет, құрылыс тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі, автомобиль жолдары" ММ жанындағы "Өрлеу" ШЖҚ МКК жүзеге асырады. Кәсіпорында мамандандырылған техника бар, атап айтқанда: тиегіш, камаз.

18 елді мекеннің 13 полигонынан 13 заңдастырылмаған.

ҚТҚ полигондарында қалдықтардың келесі морфологиялық құрамы белгіленді:

PET(E), PE HD, LDPE, PP, PS, O(ther)типті пластик

электрондық қалдықтар

шыны күрес

тоқылған материалдардың қалдықтары

тері

құрылыс қалдықтары

көң

құс тамшылары

күл

1.2 Соңғы үш жылдағы динамикадағы коммуналдық қалдықтарды басқаруды талдау

Ауылдық округтерде коммуналдық қалдықтарды ұйымдастырылған жинау және тасымалдау жоқ. Ауыл әкімдіктері қалдықтарды жинауға арналған орындарды 18 елді мекеннің 18 анықтады. Тұрғындар қалдықтарды есепке алмай-ақ, қалдықтарды жинау үшін белгілі бір орындарға қоқысты өз бетінше шығарады. Осыған байланысты дана бұйымдар қалдықтарының көлемін анықтау мүмкін емес.

Аудан бойынша коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау ұйымдастырылған, оның ұйымы Қорғалжын ауданының "Сәулет, құрылыс тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі, автомобиль жолдары" ММ жанындағы "Өрлеу" ШЖҚ МКК жүзеге асырады.

Халық даналық бұйымдар қалдықтарының түзілуін есепке алмайтындығын ескере отырып, мұндай қалдықтардың сандық және сапалық көрсеткіштері ескерілмейді. Сонымен қатар, сауалнама барысында ауылдық округтер тұрғындарының үлесіне Қалдықтарды кәдеге жарату түрлері мен тәсілдері анықталды. Бұл деректер осы бағдарламаның мақсаты мен міндетін айқындау кезінде пайдаланылатын болады.

Елді мекендердің тұрғындары күл мен көңдің пайда болуының шамамен көлемін көрсетеді.

Халықтың сауалнамалық деректері көрсеткендей жергілікті тұрғындар күнделікті өмірде келесі қалдықтарды пайдаланады:

РЕТ(Е)типті пластик

шыны ыдыстар

ағаш

күл

құс тамшылары

сабан төсек қалдықтары

көң

Төменде кестелерде халықтың Қалдықтарды кәдеге жарату тәсілдері келтірілген. Деректер сауалнамалар саны бойынша пайызбен ұсынылған:

Қорғалжын ауылы:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 11 адам, үйлер санының 25 % құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке	-	-	60	40		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			100			
Шыны бөтелкелер			100			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар			90	10		
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик,			100			

тоқыма және т. б.)						
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/ жылқы терісі			100			
Ұсақ малдың/ шошқаның терісі			100			
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			50	50		
Көң			80	20		
Күл			100			

Сабынды:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 21 адам, үйлер санының 9,5% құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			100			
Шыны бөтелкелер	10		90			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар			90			

м е н аккумуляторла р		10				
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Т а м а қ қалдықтары						100
Ірі қара/ жылқы терісі			70	30		
Ұсақ малдың/ шошқаның терісі			70	30		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Қ ұ с тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары	10		50	40		
Көң	10		90			
Күл			100			

Қарашалғын ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 23 адам, үйлер санының 7,5 % құрайды.

Қалдықтарды н түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қ а й т а пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырад ы	Компост немесе жем ү ш і н пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	40	10	
Ш ы н ы бөтелкелер			100			
Тоқыма қалдықтары				100		

Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар			100			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң			100			
Күл			100			

Шалқар ауылы:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 11 адам, үйлер санының 7,8 % құрайды

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және				50		

басқа пластик қалдықтары			50			
Ш ы н ы бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
А ғ а ш қалдықтары				100		
Электр құрылғылары н ы ң қалдықтары, соның ішінде батареялар м е н аккумуляторлар		20	80			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Та ма қ қалдықтары						100
Ірі кара/ жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/ шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Қ ұ с тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Үшсарт ауылы:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 10 адам, үйлер санының 6,7 % құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады

Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	50		
Шыны бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		20	80			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Кеңбидайық ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 22 адам, үйлер санының 7,1% құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	50		
Шыны бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		20	80			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс тамшылары			100			

Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Арықты ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 16 адам, үйлер санының 10 % құрайды

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	50		
Шыны бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		20	80			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/шошқаның терісі			50	50		

Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Қ ұ с тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Майшұқыр ауылы:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 15 адам, үйлер санының 15,4 % құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	50		
Шыны бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		20	80			
Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			

Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/ жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/ шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Қ ұ с тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Амангелді ауылдық округі:

Сауалнамаға қатысқандар саны: 25 адам, үйлер санының 20,8 % құрайды.

Қалдықтардың түрі	Кәдеге жарату тәсілі, сауалнамаға қатысқандардың үлесі					
	Қайта пайдаланады	Қабылдау пунктіне тапсырады	полигонға шығару үшін қойма	Өртейді	Іргелес учаскеге орналастырады	Компост немесе жем үшін пайдаланады
Пластикалық бөтелке			50	50		
Химиядан жасалған пластикалық қаптама және басқа пластик қалдықтары			50	50		
Шыны бөтелкелер	30		70			
Тоқыма қалдықтары				100		
Ағаш қалдықтары				100		
Электр құрылғыларының қалдықтары, соның ішінде батареялар мен аккумуляторлар		20	80			

Сұрыптаусыз қалдықтар қоспасы (шыны, пластик, тоқыма және т. б.)			100			
Тамақ қалдықтары						100
Ірі қара/жылқы терісі			50	50		
Ұсақ малдың/шошқаның терісі			50	50		
Құрылыс қалдықтары (кірпіш бетон, пластикалық терезелер)			100			
Құс тамшылары			100			
Сабан төсек қалдықтары			100			
Көң	10		90			
Күл			100			

Кестеде коммуналдық қалдықтардың пайда болуын есепке алу жүргізілетін аудан ұйымдарының деректері келтірілген.

№	Қалдықтардың атауы	бірлік	білім көлемі			қалдықтармен операция
			2020	2021	2022	
1	аралас қалдықтар	-	есепке алу жүргізілмеген			полигонда жинақтау
2	қағаз және картон қалдықтары	-	есепке алу жүргізілмеген			полигонда жинақтау
3	пластик қалдықтары	-	есепке алу жүргізілмеген			полигонда жинақтау
4	шыны ыдыстың қалдықтары	-	есепке алу жүргізілмеген			полигонда жинақтау

1.3 Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шараларды талдау

Ауылдар мен ауылдық округтердің әкімдері ҚТҚ полигондарына жер учаскелерін заңдастыру бойынша жұмыс жүргізу

1.4. Соңғы үш жылдағы динамикаға бөлінген қаражатты сипаттау және талдау

2021-2023 жылдар аралығында аудандық бюджеттен және облыстық бюджеттен заңдастыруға, қалдықтарды жинауға, сондай-ақ ауылдық елді мекендер бойынша өнеркәсіп алаңдарын ашуға ақшалай қаражат бөлінбеді.

Қорғалжын ауылында жаңа ҚТҚ полигонын салу үшін 15,0 га жер учаскесі бөлінді. Бүгінгі күні техникалық-экономикалық негіздеме (бұдан әрі-ТЭН) бойынша жұмыс жүргізілуде.

Қорғалжын ауданы жобаны дайындау үшін Ақмола облысының облыстық табиғи ресурстар және табиғат пайдалану басқармасына бастапқы деректер мен жер учаскесін берді.

2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

2.1. Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттері.

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары:

1. Жинақталған және түзілетін қалдықтардың көлемін біртіндеп қысқартуға бағытталған белгіленген көрсеткіштерге қол жеткізу.

1 мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу саласындағы басқару жүйесін жетілдіру.

2 мақсат. Өндіріс және тұтыну коммуналдық қалдықтарын жинау аумақтарының санитарлық және экологиялық жағдайын жақсарту.

3 мақсат. Өндіріс және тұтыну қалдықтарын бөлек жинау және тасымалдауды жақсарту;

4 мақсат. Өндіріс және тұтыну коммуналдық қалдықтарын уақтылы шығаруды қамтамасыз ету. Бағдарламаны іске асыру процесінде қойылған мақсаттарға қол жеткізу үшін мынадай міндеттер шешілуі тиіс:

- пайда болған коммуналдық қалдықтардың көлемін азайту;
- өндіріс және тұтыну коммуналдық қалдықтарымен жұмыс істеу және қайталама ресурстарды пайдалану саласында бірыңғай ақпараттық орта құру және қолдау;
- өндіріс және тұтыну коммуналдық қалдықтарымен жұмыс істеу жүйесін жаңғырту ;
- коммуналдық қалдықтарды орналастырудың рұқсат етілмеген үйінділерін жою.

Бағдарламаның мақсаттарына қол жеткізу оны іске асыру үшін кешенді іс-шаралар өткізу арқылы жүзеге асырылатын болады. Іс-шаралар жоспарында Бағдарламаны іске асыру жөніндегі шаралар көзделген және орындаушылар, іске асыру мерзімдері, сондай-ақ қаржыландыру көздері мен көлемі көрсетілген. Бағдарламаның міндеттері-Жоспарлы кезең шеңберінде қол жеткізуге болатын жұмыс көлемін болжай

отырып, қойылған мақсатқа қол жеткізу жолдарын, неғұрлым тиімді және экономикалық негізделген әдістермен айқындау. Коммуналдық қалдықтарды кешенді басқару негіздерін құрылымдау келесі аспектілерді қамтиды:

Генезис-білім беру көздері, технологиялық пайдалану процестері, қалдықтар туралы бастапқы ақпарат (қалдықтарды түгендеу).

Талдау – Физика-техникалық, технологиялық, экономикалық, ресурстық, әлеуметтік.

Базис-нормативтік-әдістемелік құжаттама.

Қалдықтарды синтездеу-паспорттау.

Коммуналдық қалдықтарды кешенді басқаруды жүзеге асыру үшін коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы саясат компоненттерінің болуы қажет, атап айтқанда: қалдықтардың барынша алдын алуды және қайталама пайдалануды ынталандыратын немесе міндеттейтін құжаттар пакетін әзірлеу және қолдану;

- коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу әдістерінің экологиялық параметрлерін белгілеу;

коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеуді жоспарлауды жүзеге асыру үшін құрылым құру (Үйлестіру орталығы);

өндірушілердің қалдықтарды орналастыруға жауапкершілігі қағидаттарын әзірлеу.

Коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату бағдарламасының мақсаттарын анықтау және стратегияны жоспарлау кезінде коммуналдық қалдықтарды кешенді басқарудың белгілі бір иерархиясы туралы түсінік алған жөн. Мұндай иерархия, ең алдымен, қалдықтарды бастапқы азайту, содан кейін қайталама азайту бойынша іс – шаралар қарастырылуы керек дегенді білдіреді: коммуналдық қалдықтардың қалған бөлігін қайта пайдалану және қайта өңдеу және ең соңғы кезекте-пайда болуынан аулақ бола алмаған және қайта өңдеуге келмейтін коммуналдық қалдықтарды жою немесе көму жөніндегі іс-шаралар.

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары мен міндеттері ауданның, қаланың немесе елдің нақты мақсаттары мен жағдайларына байланысты өзгеруі мүмкін. Алайда, жалпы алғанда, коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары мен міндеттері келесі элементтерді қамтуы мүмкін:

Осы қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсаттары:

1. Коммуналдық қалдықтардың түзілу көлемін қысқарту
2. Коммуналдық қалдықтарды басқару шығындарын азайту
3. Қоғам денсаулығын қорғау;
4. Тұрақты тұтыну мен өндіріске ықпал ету.

Алға қойылған мақсаттарға жету үшін келесі міндеттерді орындау қажет:

1. Коммуналдық қалдықтарды жинау мен тасымалдаудың тиімді жүйесін әзірлеу және енгізу;

2. Халықтың хабардарлығын арттыру;

3. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және өңдеу үшін инфрақұрылымды әзірлеу;

4. Стратегияны түзету үшін бағдарлама нәтижелерін бақылау және бағалау.

2.2. Қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу жолдары.

Коммуналдық қалдықтарды тиімді басқару кешенді және жүйелі тәсілді, сондай-ақ барлық мүдделі тараптардың белсенді өзара іс-қимылын талап етеді. Алға қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізу үшін күш-жігерді аудан ішінде ғана емес, облыстың басқа аудандарымен ынтымақтастықты іске асыру қажет. Келесі қадамдарды орындау қажет:

1. Тиімді инфрақұрылымды дамыту:

Коммуналдық қалдықтарды жинау, тасымалдау және өңдеу үшін объектілерді салу және жаңғырту.

Шығындарды азайту үшін жинау және тасымалдау маршруттарын оңтайландыру.

2. Ақпараттық кампаниялар мен білім беруді енгізу:

Коммуналдық қалдықтарды сұрыптау және кәдеге жарату ережелері туралы халыққа оқыту іс-шараларын ұйымдастыру.

Халықтың хабардарлығы мен жауапкершілігін арттыру үшін ақпараттық кампаниялар өткізу.

3. Ынталандыру жүйесі:

Коммуналдық қалдықтардың азаюын және қайта өңдеуді арттыруды ынталандыру үшін қалдықтарға салынатын салықтар сияқты экономикалық механизмдерді енгізу.

Қайта өңдеуге және қалдықтарды азайтуға белсенді қатысатындар үшін сыйақы немесе жеңілдік бағдарламаларын қолдау.

4. Мониторинг және бағалау:

Коммуналдық қалдықтардың көлемін, жинау және қайта өңдеу тиімділігін бақылау үшін мониторинг жүйесін құру.

Бағдарлама нәтижелеріне тұрақты бағалау жүргізу және алынған мәліметтерге сәйкес стратегияны бейімдеу.

5. Мүдделі тараптармен ынтымақтастық:

Коммуналдық қалдықтарды басқару процесіне жеке компанияларды, үкіметтік емес ұйымдарды және жұртшылықты тарту.

Ресурстарды біріктіру және күш-жігерді үйлестіру үшін жергілікті өзін-өзі басқару органдарымен серіктестік.

6. Заңнама мен нормативтерді сақтау:

Коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы тиісті заңнамалар мен нормативтерді тұрақты жаңарту және сақтау.

Халықаралық келісімдер мен стандарттарды, егер олар қолданылса, сақтау.

7. Инновация және зерттеу:

Коммуналдық қалдықтарды басқарудың жаңа тәсілдерін табуға және олардың қоршаған ортаға әсерін азайтуға бағытталған ғылыми-инновациялық жобаларды қолдау және қаржыландыру.

8. Қаржылық тұрақтылық:

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы үшін тұрақты қаржылық модель әзірлеу, оның ішінде қаржыландыру мен бюджеттеудің ашық жүйесі.

9. Мониторинг және тәжірибе алмасу:

Коммуналдық қалдықтарды басқаруда күш біріктіру үшін басқа аудандармен ынтымақтастық.

2.3. Бағдарламаның нысаналы көрсеткіштері

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының нысаналы көрсеткіштері нақты, өлшенетін, қол жеткізуге болатын, өзекті және уақыт бойынша шектеулі болуы тиіс (SMART критерийлері). Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының мақсатты көрсеткіштерінің кейбір мысалдары:

Полигонға жіберілетін қалдықтардың жалпы көлемін азайту:

Мақсаты: полигонға жіберілетін қалдықтардың жалпы көлемін 5 жылдық кезеңнің соңына қарай 20%-ға азайту.

Өлшеу: жыл сайын полигонға жіберілетін тонна қалдықтардың саны.

Мақсаты: 2 жыл ішінде аудан аумағының 95% - на қалдықтарды бөлек жинау мен сұрыптаудың стандартты тәжірибесіне қол жеткізу.

Өлшеу: ұйымдастырылған бөлек алымы бар аумақтың пайызы.

Парниктік газдар шығарындыларын азайту:

Мақсаты: қалдықтарды басқару саласындағы барлық қолданыстағы заңнамалық нормалар мен стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету.

Өлшеу: сәйкестікті тексеру және тексеру нәтижелері.

Мақсатты көрсеткіштер коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасының нақты мақсаттары мен міндеттеріне бейімделуі керек және белгіленген мақсаттарға қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін үнемі бақыланып, бағалануы керек.

3. ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУДІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ЖОЛДАРЫ

Негізгі бағыт қалдықтарды басқару инфрақұрылымын жаңғырту болып табылады: негізгі бағыттардың бірі қалдықтарды жинау, тасымалдау, қайта өңдеу және кәдеге жарату үшін инфрақұрылымды жаңғырту және дамыту болып табылады. Бұған заманауи құрастыру пункттерін салу, бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнату және тасымалдау жүйесін жаңарту кіреді.

Көзді сұрыптау және бөлек жинау: үй шаруашылықтары мен кәсіпорындар деңгейінде қалдықтарды бөлек жинауды ынталандыру маңызды бағыт болып табылады. Бұл қайта өңдеу және кәдеге жарату процестерін оңтайландыруға мүмкіндік береді.

Қайта өңдеу мен кәдеге жаратуды ынталандыру: бағдарлама қайта өңдеу компанияларымен серіктестік құру және қайта өңдеу материалдары үшін жергілікті нарықтардың дамуын қолдау арқылы қайта өңдеу мен кәдеге жаратуды белсенді түрде ынталандырады.

Білім беру және халықты ақпараттандыру: бағдарламаны сәтті жүзеге асыру үшін бөлек жинау, тұрақтылық және экологиялық жауапкершілік ережелері туралы жұртшылықты қалыптастыру және хабардар ету маңызды.

Қойылған мақсаттарға жету жолдары:

Ұзақ мерзімді стратегияны әзірлеу және енгізу: бағдарлама мақсатқа жетудің нақты қадамдары мен мерзімдерін анықтайтын қалдықтарды басқарудың ұзақ мерзімді стратегиясын әзірлеуді және енгізуді қарастырады.

Инфрақұрылымға инвестициялар: бағдарлама құрастыру пункттерін, қайта өңдеу зауыттарын және тасымалдау жүйелерін қоса алғанда, инфрақұрылымды жаңғыртуға және салуға қаражат бөлуді көздейді.

Заманауи технологияларды енгізу: бағдарлама контейнерлерді толтыруды бақылау жүйелері және ГАЗ технологияларын қолдана отырып, коммуналдық қалдықтарды жинау маршруттарын оңтайландыру сияқты заманауи технологияларды енгізуге бағытталған.

Ауылдық округтер аумағында полигондар салудың баламасы- коммуналдық қалдықтарды сұрыптаумен Қорғалжын ауданы бойынша қабылдау пункттерін ашу, онда кейіннен коммуналдық қалдықтарды (пластмасса, шыны ыдыстар, қағаз,) қабылдау мүмкіндігі болады.

Қорғалжын ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды сұрыптай отырып қабылдау пункттерін ашу жобаланатын объект ауданының қоршаған ортаға әсері не экологиялық жағдайына ерекше әсер етпейтін болады, табиғат қорғау іс-шараларын орындау кезінде.

Қорғалжын ауданының Қорғалжын, Қызылсай, Амангелді, Кеңбидайық сияқты елді мекендерінде Қорғалжын ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды сұрыптайтын қабылдау пункттерін ашу қажет, бұл жақын маңдағы ауылдарды қайта өңделетін коммуналдық қалдықтарды сұрыптаумен және қабылдаумен қамтуға мүмкіндік береді.

Осылайша, халықты қайта өңделетін коммуналдық қалдықтарды сұрыптаумен және қабылдаумен қамту Жарқайың ауданының басым бөлігін құрайды.

Қабылдау пункттері бойынша жобаларды іске асыру үшін ауданы кемінде 300 м2 үй-жай қажет.

ҚТҚ-ны бөлек жинау және сақтау үшін контейнерлер сатып алу қажет.

Жоғарыда аталған барлық жұмыстар Жобалау-сметалық құжаттамаларды әзірлеуді және қажетті қаржы қаражатын бөлуді талап етеді.

4. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

Бағдарлама бюджеті: Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын іске асыруға бөлінген жалпы бюджетті көрсету. Бұл бағдарламаны орындау барысында бастапқы қаржыландыруды да, күтілетін қосымша шығындарды да қамтиды.

Қаржыландыру көздері: мемлекеттік бюджеттер, жергілікті салықтар, гранттар және басқалары сияқты бағдарламаны қаржыландыру көздерінің сипаттамасы.

Инвестицияларды қаржыландыру: құрастыру пункттерін, қайта өңдеу зауыттарын салу және қажетті техниканы сатып алу сияқты инвестициялық жобаларға бөлінген қаржыландыруды көрсету.

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаның іс-шараларын қаржыландыру көзі жергілікті бюджет, облыстық бюджет болып табылады.

Адами ресурстар:

Қызметкерлер: қызметкерлердің қажетті санын, олардың біліктілігін және бағдарламаны іске асырудағы рөлін анықтау.

Персоналды оқыту және дамыту: бағдарламаны сәтті жүзеге асыруды қамтамасыз ету үшін персоналды оқыту және дамыту жоспарларының сипаттамасы.

Инфрақұрылым:

Коммуналдық қалдықтарды жинауға және тасымалдауға арналған инфрақұрылым: Коммуналдық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға және уақытша сақтауға арналған инфрақұрылымды жаңғыртудың жай-күйі мен жоспарларын көрсету.

Қайта өңдеу және кәдеге жарату инфрақұрылымы: қайта өңдеу зауыттары мен тиісті инфрақұрылымды салу және жаңғырту жөніндегі жай-күйі мен жоспарларының сипаттамасы.

Технологиялық ресурстар:

Техникалық жабдық: бағдарламаны тиімді іске асыру үшін қажетті техникалық жабдықты көрсету.

Ақпараттық жүйелер: қалдықтарды бақылау және басқару үшін қажетті Ақпараттық жүйелер мен бағдарламалық жасақтаманың сипаттамасы.

Серіктестік қатынастар:

Серіктестер және ынтымақтастық: қосымша ресурстар немесе сараптама ұсына алатын ұйымдармен, кәсіпорындармен және ҰЕҰ-мен серіктестік қатынастарды көрсету.

Азаматтық қоғам: бағдарламаны жүзеге асыруға жұртшылық пен еріктілерді тарту шараларының сипаттамасы.

Уақыт шеңбері:

Орындалу кестесі: жобалар мен іс-шаралардың басталуы мен аяқталуын қоса алғанда, бағдарламаның негізгі кезеңдерін іске асыру үшін уақыт шеңберін белгілеу.

Мониторинг және бағалау: прогресс пен нәтижелерді үздіксіз бақылау үшін мониторинг және бағалау жүйесінің сипаттамасы.

Жыл	Қаржыландыру көлемі, мың теңге
2024- 2029	Бюджетке сәйкес

5. ҚОРҒАЛЖЫН АУДАНЫ БОЙЫНША КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары оның құрамдас бөлігі болып табылады және бағдарламаның мақсаттары мен міндеттеріне толық қол жеткізуге бағытталған іс-шаралар/іс-шаралар жиынтығын қамтиды, іс-шаралар (күтілетін іс-шаралар) бойынша нәтижелер көрсеткіштерін көрсете отырып, бағдарламаны іске асыруға арналған мерзімдерді, орындаушыларды, аяқталу нысанын, қажетті шығындарды және қаржыландыру көздерін айқындай отырып.

Бағдарламада өндіріс Коммуналдық қалдықтарының қоршаған ортаға зиянды әсерін азайту жөніндегі мынадай экологиялық іс шаралар көзделеді:

1. қалдықтарды арнайы контейнерлерде арнайы бөлінген орындарда сақтау;
2. қайта өңдеуді және кәдеге жаратуды жүзеге асыратын заңды және жеке тұлғаларға беру арқылы жинақталған қалдықтарды азайту.
3. объектілерді экологиялық бақылау.

Іс-шаралар жоспары бағдарламаның құрамдас бөлігі болып табылады және қажетті ресурстарды, жауапты орындаушыларды, аяқталу нысандары мен орындалу мерзімдерін көрсете отырып, бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне қол жеткізуге бағытталған ұйымдастырушылық, экономикалық, ғылыми-техникалық және басқа да іс-шаралар кешенін білдіреді. Іс-шаралар жоспарын құру кезінде келесі негізгі ұғымдар қолданылды:

- Коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату
 - коммуналдық қалдықтарды қайталама энергетикалық ресурс және (немесе) материалдық ресурс ретінде пайдалану;
 - коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу-қалдықтардан өнімді, материалдарды немесе заттарды одан әрі өндіруде (дайындауда) пайдалануға жарамды пайдалы компоненттерді, шикізатты және (немесе) өзге де материалдарды алу;
 - коммуналдық қалдықтарды орналастыру - өндіріс және тұтыну қалдықтарын сақтау немесе көму;
 - коммуналдық қалдықтарды сақтау
 - коммуналдық қалдықтарды кейіннен кәдеге жарату, қайта өңдеу және (немесе) жою үшін арнайы белгіленген орындарда жинау.

№ п/п	Іс-шаралар	Мерзімі орындау	Іс-шараларды іске асыруға арналған қаражат	Ескерту
1	2	3	4	5
1	Нормативтік құжаттарды уақытылы әзірлеу	2024 жыл	Қаржыландыруды қажет етпейді	
2	Қайта өңделетін коммуналдық қалдықтардың (пластмасса, шыны ыдыстар, қағаз) көлемін анықтау және есепке алуды жүргізу үшін 2 жыл ішінде мониторинг жүргізу	2024-2025 жыл	ОБ, ЖБ	
3	Коммуналдық қалдықтардың пайда болуы мен жинақталуы бойынша мониторингтік деректерді жүргізетін штаттан тыс қызметкерлердің қажетті санын анықтау	2024 жыл	ОБ, ЖБ	
4.	Коммуналдық қалдықтардың пайда болуы мен жинақталуы бойынша мониторингтік деректерді жүргізетін штаттан тыс қызметкерлерге еңбекақы төлеу	2024-2025 жыл	ОБ, ЖБ	
5	Соңғы 2 жылдағы мониторингтік деректер негізінде ПКӨ түзету	2025 жыл (4 квартал)	ОБ, ЖБ	
6	Елді мекендерде коммуналдық қалдықтарды сұрыптай отырып қабылдау пункттерін ашу	2024-2027 жыл	ОБ, ЖБ	
7	Қорғалжын ауылында ҚТҚ	2025-2029 жыл	ОБ, ЖБ	

	полигонын салу жобасын іске асыру			
8	ҚТҚ коммуналдық қалдықтарын шығару үшін мамандандырылған техниканы сатып алу	2025-2028 жыл	ОБ,ЖБ	
9	Ашылған кезде жобаланатын полигонға тартылған персонал саны адам	2025 -2029 жыл	Кәсіпорынның, ұйымның меншікті қаражаты	
10	Туралы түсіндіру сипаттағы іс-шаралар өткізу жол берілмейді рұқсатсыз коммуналдық қалдықтарды орналастыру халық жабдықталмаған орындарда	2024-2029 жыл	Қаржыландыруды қажет етпейді	
11	Жинау, тасымалдау және Коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату өндіріс жәнетұтыну, іс-шаралар өткізу бағытталған алды алу қоршаған ортаның ластануы	2025-2029 жыл	Қаржыландыруды қажет етпейді ЖАО	
12	Коммуналдық қалдықтарды шығару және кәдеге жарату шарт бойынша бөгде адамдар орындардан ұйымдармен білім беру	2026-2029 жыл	Ауылдық округ әкімдіктерінің меншікті қаражаты	